

Staatssecretaris J. Rummenie
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Per e-mail: staatssecretaris@minlnv.nl

Geachte heer Rummenie,

Namens de organisaties uit de landbouw-, visserij-, jacht- en recreatiesector willen wij uw aandacht vragen voor de snel toenemende zorgen over de stapeling van natuurplannen en doelensystemen die momenteel wordt ontwikkeld. Wij merken in al onze sectoren dat de druk van dit beleid zodanig oploopt dat bedrijfsvoering, beheer, veiligheid en toekomstperspectief ernstig onder druk komen te staan.

De combinatie van de Natuurherstelverordening (NHV), de Vogel- en Habitatrichtlijn, de nieuwe Natuurdoelanalyses, de actualisatie van Natura 2000-doelen, mariene gebiedsplannen, beheerplannen van terreinbeheerders en diverse beleidsagenda's creëert een systeem dat bestuurlijk onduidelijk, ecologisch onzeker en juridisch risicovol is. Wij ervaren dat de snelheid en omvang van deze beleidsontwikkeling reëel risico vormen voor de continuïteit van complete sectoren en regio's.

Onze sectoren onderschrijven het belang van natuur en natuurherstel, maar de huidige beleidsontwikkeling leidt tot disproportionele ruimtelijke claims, verlies van economische vitaliteit en onvoldoende uitvoerbaarheid, terwijl de ecologische onderbouwing niet altijd helder of overtuigend is. Zonder bijsturing dreigt Nederland wederom beleid te maken dat ambitieus is op papier, maar in praktijk niet werkt, regionaal ontwrichtend is en juridisch kwetsbaar blijkt.

1. Gebrek aan samenhang en regie raakt landbouw, visserij, jacht én recreatie

In alle sectoren zien wij dat doelen, verplichtingen en maatregelen parallel worden ontwikkeld zonder centrale regie. Dit leidt tot een onoverzichtelijke stapeling van eisen en onzekerheden, waarbij:

- Landbouw wordt geconfronteerd met overlappende herstelopgaven en hydrologische beperkingen en het voorzorgsbeginsel dat een zware wissel trekt op activiteiten op landbouwgrond;
- Visserij te maken krijgt met cumulatie van gebiedssluitingen, mariene natuurdoelen en ruimtelijke claims zoals windparken;
- Jacht steeds meer beperkingen ondervindt terwijl faunabeheer juist noodzakelijk is om natuurdoelen, schadepreventie en veiligheid te waarborgen;
- (Water-) Recreatie en toerisme in toenemende mate wordt beperkt door gebiedssluitingen, toegangsbepalingen, seizoensrestricties en onzekerheid over toekomstig gebruik van natuur- en buitengebieden.

Deze stapeling maakt gebiedsprocessen chaotisch, vergroot de onzekerheid voor ondernemers en gebruikers, en belemmert de ontwikkeling van leefbare plattelands- en kustgemeenschappen.

Wij verzoeken daarom om één integraal afwegingskader waarin doelen, verantwoordelijkheden en prioriteiten helder worden geordend en bestuurlijke regie wordt hersteld.

2. Doelen en maatregelen moeten ecologisch onderbouwd en praktisch haalbaar zijn

In landelijk én marien gebied worden doelen vastgesteld die niet altijd aansluiten op regionale ecologie, hydrologie, soortenkennis, natuurlijke dynamiek of klimaattrends. Dit geldt zowel voor herstelmaatregelen in landbouwgebieden als voor gebiedssluitingen op zee en jachtbeperkingen op land.

Daarbij signaleren wij:

- dat maatregelen vaak worden gebaseerd op modelmatige aannames in plaats van veldmetingen;
- dat wij steeds vaker zien dat mogelijke knelpunten aan de visserij worden toegeschreven op basis van onderzoeken die onvoldoende ecologisch onderbouwd zijn, en die vooral lijken te dienen om een vooraf aangenomen probleembeeld te bevestigen, zonder dat een causale relatie of significant effect van maatregelen wordt aangetoond;
- dat jachtbeperkingen kunnen leiden tot groeiende wildpopulaties die natuur, landbouw en verkeersveiligheid schaden;
- dat recreatiebeperkingen soms niet bijdragen aan daadwerkelijke verbetering van natuurdoelen, maar wel leiden tot verlies van toegankelijkheid, draagvlak en economische waarde.

Wij vragen om toetsing van alle doelen en maatregelen op ecologische haalbaarheid, effectiviteit en uitvoerbaarheid in de praktijk.

3. Voorkom nationale en provinciale beleidskoppen

In alle sectoren zien wij dat Nederland verder gaat dan de Europese verplichtingen, wat leidt tot onnodige ruimtelijke druk, grotere sociaaleconomische schade en verlies van internationaal gelijke concurrentievoorwaarden binnen de EU.

Dit geldt onder meer voor:

- versneld en opgeschaald natuuraanbod in landbouwgebieden;
- gebiedssluitingen en beperkingen voor de visserij op zee die verder gaan dan EU-kaders en waarvan de ecologische noodzaak en effectiviteit niet aantoonbaar zijn;
- aanvullende beperkingen op jacht en faunabeheer;
- recreatiebeperkingen bovenop Europese richtlijnen die niet verplicht zijn maar wel schadelijk voor de sector.

Wij verzoeken u daarom expliciet om uitsluitend te doen wat vanuit EU-regelgeving noodzakelijk is, beleidskoppen te voorkomen en de nationale invulling zorgvuldig af te stemmen op uitvoerbaarheid en proportionaliteit.

4. De sociaaleconomische impact is groot en raakt complete regio's

De ruimtelijke claims uit het natuurbeleid raken niet alleen afzonderlijke sectoren, maar het gehele economische en sociale weefsel van plattelands- en kustgebieden. Dit uit zich onder meer in het volgende:

- Landbouwbedrijven verliezen ruimte, grondwaarde en investeringszekerheid;

- Vissers en kustgemeenschappen verliezen toegang tot traditionele visgronden en zien daarmee hun bestaanszekerheid afnemen;
- Jacht en wildbeheer verliezen de mogelijkheid om schade en overlast te voorkomen, wat leidt tot grotere risico's voor landbouw, natuur en verkeer;
- Recreatiesectoren, watersport, buitensporten en toerisme worden geraakt door toenemende gebiedssluitingen, beperkingen in toegang en seizoensrestricties — met directe gevolgen voor lokaal ondernemerschap, werkgelegenheid en het draagvlak voor natuur.

Wanneer natuurbeleid leidt tot leegloop of verzwakking van regionale economieën, verdwijnen beheerkracht, toezicht, sociale structuren en economische vitaliteit — en daarmee uiteindelijk ook het maatschappelijk draagvlak dat noodzakelijk is voor duurzaam natuurbeheer.

Wij vragen daarom om een expliciete sociaaleconomische weging in alle natuurplannen en gebiedskeuzes, zodat beleid zorgvuldig, uitvoerbaar en toekomstbestendig kan worden vormgegeven.

5. Vrijwillige bijdragen van boeren, vissers, jagers en recreatieondernemers moeten worden erkend en benut

De betrokken sectoren leveren substantiële vrijwillige bijdragen aan monitoring, beheer, biodiversiteit en landschapskwaliteit. Deze inspanningen vormen een belangrijk onderdeel van het dagelijks beheer van natuur en landschap, maar worden in de huidige beleidsvorming onvoldoende gewaardeerd of benut. Voorbeelden hiervan zijn:

- agrarisch natuurbeheer, landschapselementen en weidevogelbeheer;
- datalevering, innovatie en selectiviteitsverbetering binnen de visserij;
- faunabeheer, schadepreventie en toezicht door jagers en WBE's;
- recreatiesectoren die in beheer, toezicht en publieksinformatie investeren en daarmee draagvlak voor natuur creëren.

Deze vrijwillige inzet versterkt natuurwaarden en ontlast overheden en terreinbeheerders, maar wordt nu onvoldoende meegewogen in beleid en besluitvorming. Wij vragen daarom om structurele erkenning, borging en benutting van deze vrijwillige bijdragen binnen de ontwikkeling en uitvoering van natuurplannen.

6. Financiële randvoorwaarden moeten worden versterkt

Natuurmaatregelen brengen kosten met zich mee voor landbouw, visserij, jacht en recreatie. Zonder juridisch geborgde compensatie en realistische transitiefondsen voor omschakeling, mitigatie en investeringen is uitvoering onhaalbaar.

Wij vragen daarom om een robuust compensatiekader voor alle getroffen sectoren en voldoende middelen om realistisch transitie- en schadebeleid te voeren.

7. Realistisch tijdspad: Nationaal Herstelplan pas medio 2027

De huidige tijdslijnen zijn niet uitvoerbaar vanwege ontbreken van betrouwbare data, monitoring, nulmetingen, gebiedsprocessen en sociaaleconomische analyses. Overhaaste besluitvorming leidt tot fouten die later moeilijk te herstellen zijn.

Wij vragen u daarom om het Nationaal Herstelplan pas medio 2027 vast te stellen, binnen de Europese mogelijkheden.

8. Betrek onze sectoren structureel en tijdig bij de besluitvorming

De landbouw, visserij, jacht en recreatiesector beschikken over cruciale kennis van praktijk, ecosystemen, beheer, economie en veiligheid. Tijdige betrokkenheid van deze expertise is noodzakelijk om natuurbeleid haalbaar, effectief en gedragen te maken.

Wij verzoeken daarom om structurele participatie van onze sectoren in alle relevante werkgroepen, gebiedsprocessen en adviesstructuren.

Tenslotte

Wij willen gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor een toekomstbestendige balans tussen natuur, voedselproductie, visserij, faunabeheer, recreatie en leefbaarheid. Dat vereist echter een koers die ecologisch onderbouwd, juridisch houdbaar, economisch verantwoord en maatschappelijk uitvoerbaar is.

De realiteit is dat de huidige beleidsstapeling deze balans ondermijnt. Zowel ondernemers als terreinbeheerders, vissers, boeren, jagers en (water-) recreatiebedrijven geven aan dat de grenzen zijn bereikt. Zonder tijdige correctie ontstaat er een situatie waarin beleid niet meer uitvoerbaar is en het draagvlak voor natuurbeleid structureel wordt aangetast.

Met deze brief vragen wij om een integrale herijking van het natuurbeleid, met duidelijke regie, realistische doelen, passende compensatie en structurele betrokkenheid van onze sectoren.

Wij gaan hierover graag met u in gesprek en zien uw uitnodiging met vertrouwen tegemoet.

Hoogachtend,

A. van Zijtveld, Voorzitter Agractie

J. Bijker, Voorzitter Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging

A. Vermeulen, Voorzitter Nederlandse Akkerbouw Vakbond

G. Koopmans, Voorzitter Land en Tuinbouworganisatie Nederland

J.K. Nooitgedagt, Voorzitter Nederlandse Vissersbond. Namens alle 11 visserijorganisaties.

G. Dijks, Directeur HISWA/RECRON

H. Blaauw, Directeur Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra